

ขั้นตอนการดำเนินการ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิด

อนุชา สุณสวัสดิกุล
ตุลาการศาลปกครองกลาง

ขอบเขตการนำเสนอ

- ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่
- ขั้นตอนการดำเนินการเมื่อเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ
- ขั้นตอนการดำเนินการเมื่อเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก
- การเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
- การฟ้องคดีต่อศาลปกครอง
- การนำกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้ในการกระบวนการหาผู้รับผิดชอบทางละเมิด
- ประเด็นคำถามวิจัยชี้ขาดๆ เกี่ยวกับการกระทำละเมิด

การกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่

กระทำต่อบุคคลภายนอก

การปฏิบัติหน้าที่

มิใช่การปฏิบัติหน้าที่

5 ยื่นคำขอ
ค่าเสียหายต่อ
หน่วยงานฯ ม.11

พอใจ

ไม่พอใจ

2 ฟ้องหน่วยงานฯ
ต่อศาล

1 ฟ้องหน่วยงานฯ
ต่อศาล

ศาล
ปกครอง

ไม่ขัดใช้

ศาล
ยุติธรรม

ขัดใช้

การใช้สิทธิไล่เบียด

กระทำต่อหน่วยงานของรัฐ

การปฏิบัติหน้าที่

มิใช่การปฏิบัติหน้าที่

ประมาทเลินเล่อ
ธรรมดา

- จงใจ หรือ
- ประมาทเลินเล่อ
อย่างร้ายแรง

เป็นพัว
กับหน่วยงานฯ

- ใช้สิทธิไล่เบียด หรือ
- เรียกให้ขัดใช้
ค่าสินไหมทดแทน

ออกคำสั่งทางปกครอง
เรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินฯ ม.12

3 ฟ้องศาล
กรณีตาย

ไม่ชำระ ใช้มาตรการ
บังคับทางปกครอง

เจ้าหน้าที่ไม่พอใจ
อุทธรณ์คำสั่งฯ

4 วินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว
ไม่พอใจฟ้องศาลปกครอง
เพิกถอนคำวินิจฉัยได้

เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบละเมิดเมื่อ

เจ้าหน้าที่
กระทำละเมิด

+

และ กระทำโดยจงใจ หรือ
ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

1. ทำโดยผิดกฎหมาย

2. เกิดความเสียหาย

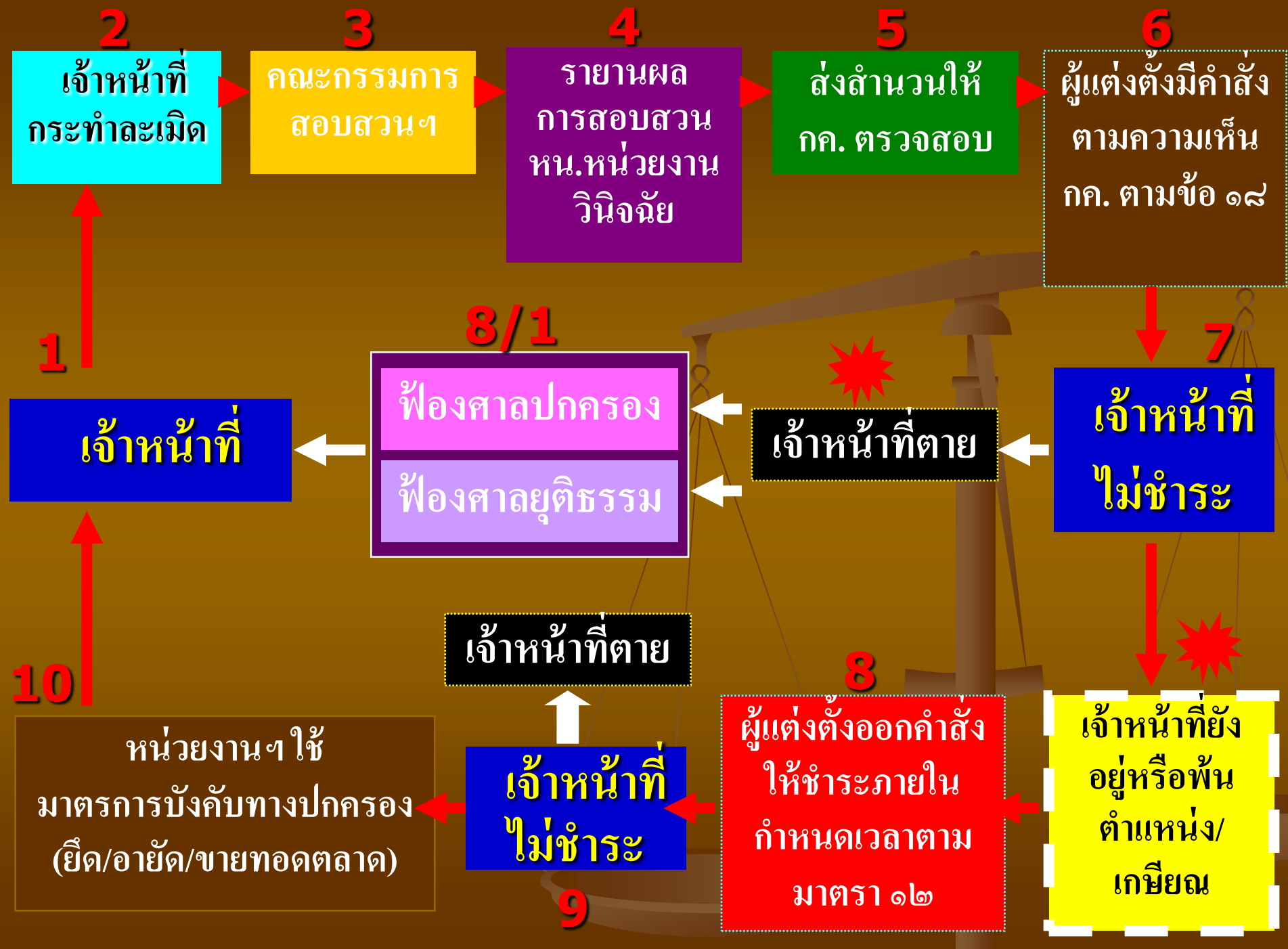
3. ความเสียหาย
เป็นผลจากการกระทำนั้น

* รับผิดชอบเท่าไร อย่างไรต้องพิจารณา

1. ระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำ
2. ความผิดหรือความบกพร่องของ
 - ★ หน่วยงานของรัฐ
 - ★ ระบบการดำเนินงานส่วนรวม
3. ความเป็นธรรมในแต่ละกรณี
4. รับผิดชอบเฉพาะส่วนของตน
(ไม่ใช่หลักลูกหนี้ร่วม)

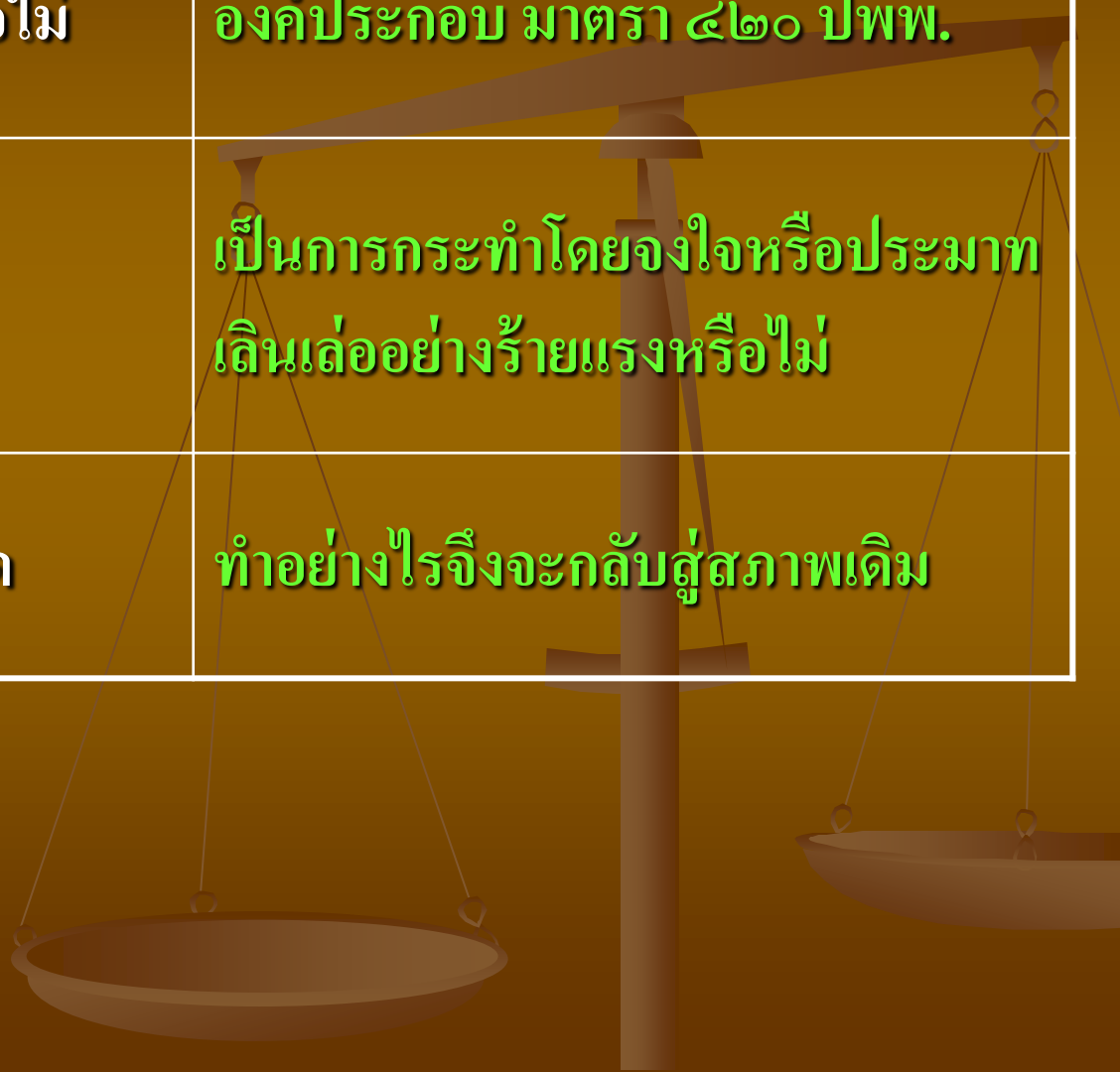
ปัญหากรณีการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

- คดีอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง หรือศาลยุติธรรม
 - กรณีใดเป็น “ละเมิดทางปกครอง” หรือ “ละเมิดทางแพ่ง”
- ประเด็นเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดฯ
 - เป็นการกระทำละเมิดหรือไม่
 - ปฏิบัติหน้าที่ หรือไม่ใช้การปฏิบัติหน้าที่
 - การกระทำอย่างไรเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือประมาทเลินเล่อธรรมดา
 - การออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ และมาตรการบังคับทางปกครอง
 - ระยะเวลาการฟ้องคดี (อายุความ)
- การแบ่งส่วนความรับผิด
 - การกำหนดความเสียหาย
- ประเด็นการปฏิบัติตามระเบียบฯ
 - ขั้นตอนการดำเนินการตามระเบียบ
 - การออกคำสั่งตามข้อ ๑๘

ประเด็นพิจารณาของคณะกรรมการสอบสวนฯ

1) เจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดหรือไม่	องค์ประกอบ มาตรา ๔๒๐ ปพพ.
2) เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบ ในผลแห่งละเมิดนั้นหรือไม่	เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่
3) ต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนเท่าใด	ทำอย่างไรจึงจะกลับสู่สภาพเดิม

ขั้นตอนการดำเนินการ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิด

กระทำละเมิด
ต่อหน่วยงาน

กระทำละเมิด
ต่อบุคคลภายนอก

ขั้นตอนการดำเนินการ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงาน

ต้องนำกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับด้วย

การพิจารณาปกครอง

คำสั่งทางปกครอง

**การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่
เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง**

**มาตรการ
บังคับทางปกครอง**

**แต่งตั้ง
คณะกรรมการฯ**

**ออกคำสั่งเรียกให้
เจ้าหน้าที่ชำระเงิน
ตามมาตรา 12**

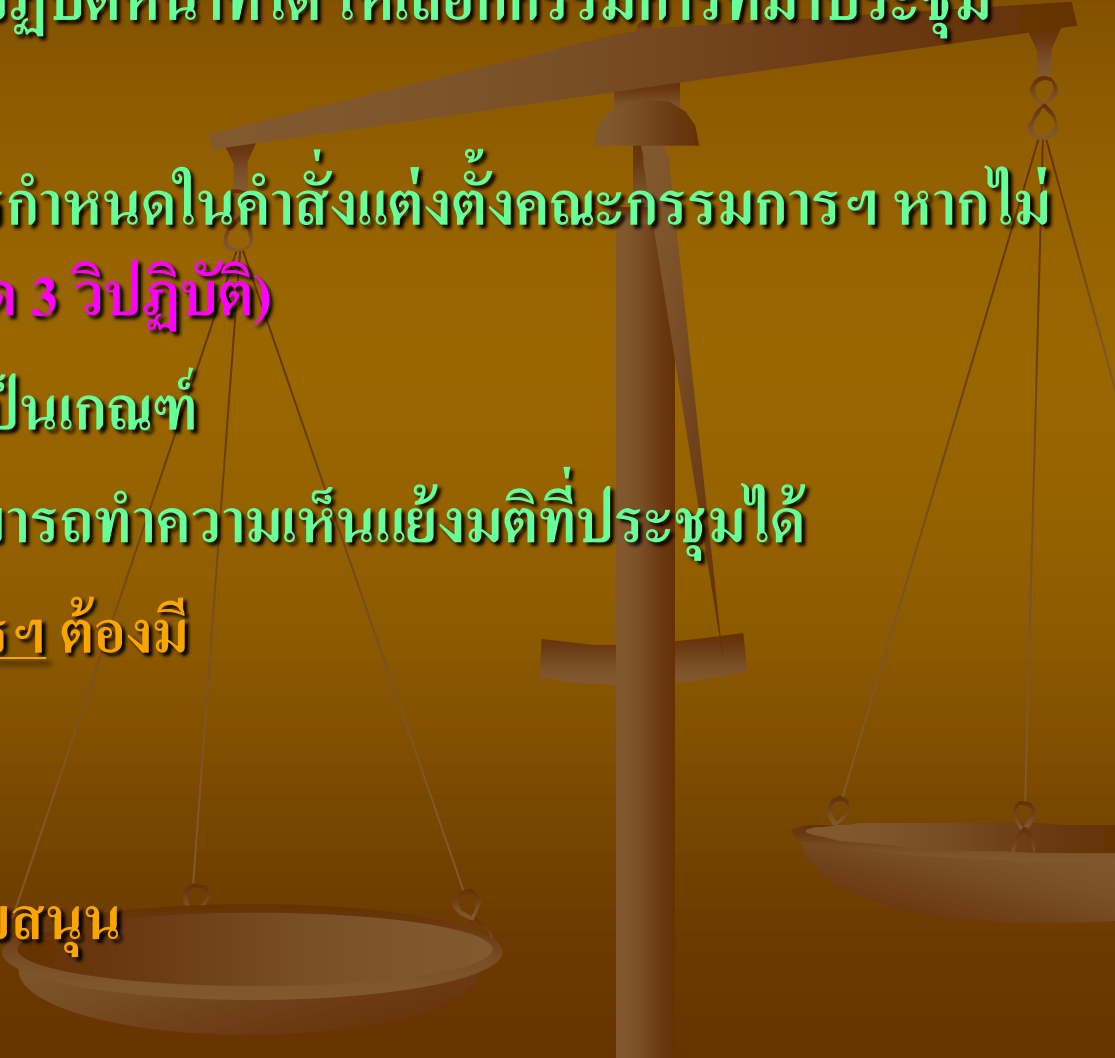
ขั้นตอนการดำเนินการหาผู้รับผิดชอบทางละเมิด

- แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด
- รวบรวมหลักฐานและให้ผู้เกี่ยวข้องชี้แจง
- คณะกรรมการฯ เสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง
- วินิจฉัยว่ามีผู้รับผิดชอบหรือไม่ เท่าใด แต่ยังไม่แจ้งเจ้าหน้าที่
- ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและพิจารณา
- ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง
- แจ้งคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ พร้อมสิทธิฟ้องคดีและอายุความฟ้องคดี

ขั้นตอนการดำเนินการกรณีเจ้าหน้าที่ กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

- 1) ผู้ดูแล/ใช้ทรัพย์สินการรายงานความเสียหายถึงหัวหน้าหน่วยงาน
- 2) แต่งตั้ง “คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด” กรณี
“มีเหตุอันควรเชื่อว่า ความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่”
 - กรณีความเสียหายไม่ได้เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่
 - จำนวนไม่เกิน ๕ คน
 - กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ
- 3) คุณสมบัติและข้อห้ามของคณะกรรมการฯ “ต้องไม่เป็นผู้ที่มีลักษณะ
ที่ขัดต่อหลักความเป็นกลาง (ตามหมวด 2 ภาค 1 วิปภูมิ)

4) การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ (ตามหมวด 5 วิปฏิบัติ)

- องค์ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการฯ
 - ประธานไม่อยู่/ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เลือกกรรมการที่มาประชุมเป็นแทน
 - ระยะเวลาการพิจารณา ควรกำหนดในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ หากไม่เสร็จขอขยาย (ตามหมวด 3 วิปฏิบัติ)
 - ลงมติโดยถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์
 - กรรมการที่ไม่เห็นด้วย สามารถทำความเข้าใจมติที่ประชุมได้
 - ความเห็นของคณะกรรมการฯ ต้องมี
 - ก) ข้อเท็จจริง
 - ข) ข้อกฎหมาย
 - ค) พยานหลักฐานที่สนับสนุน
-

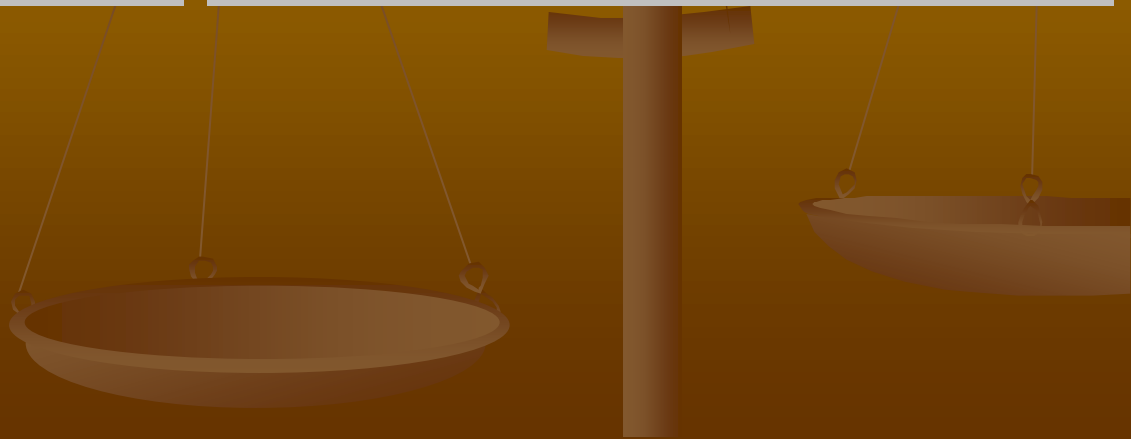
5) คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ (ส่วนที่ 3 วิปถิบัติ)

- ตรวจสอบข้อเท็จจริงทั้งหมดเกี่ยวกับการกระทำละเมิด
- รวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง
- รับฟังพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ
- ตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่
- เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเต็มที่และเป็นธรรมทุกฝ่าย
- (มาตรา 30 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสดังกล่าวได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน)

เปรียบเทียบมาตรา 30 กับข้อ 15

- **มาตรา 30** วรรคหนึ่ง ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

- **ข้อ 15** คณะกรรมการต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

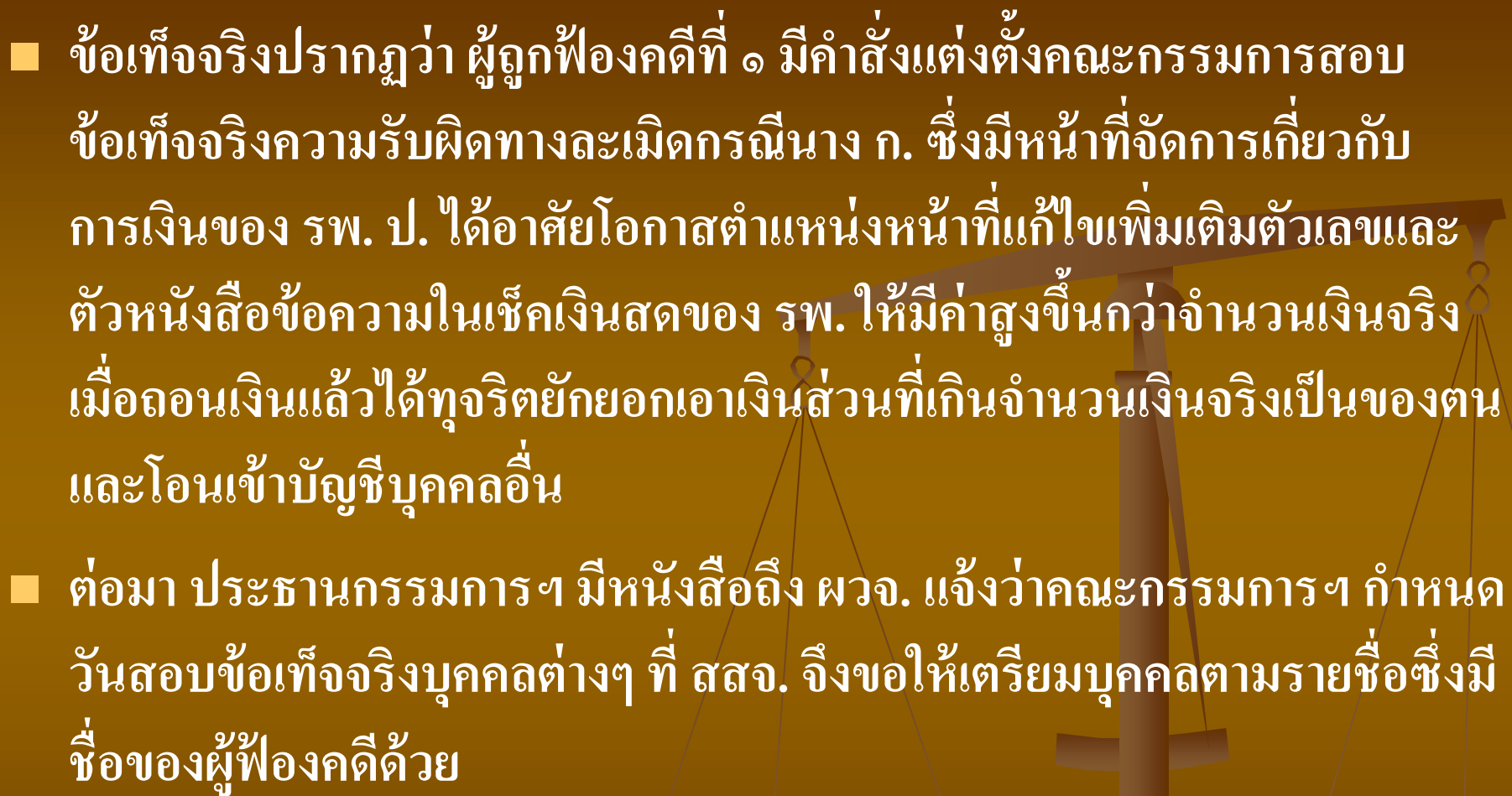
ตัวอย่าง

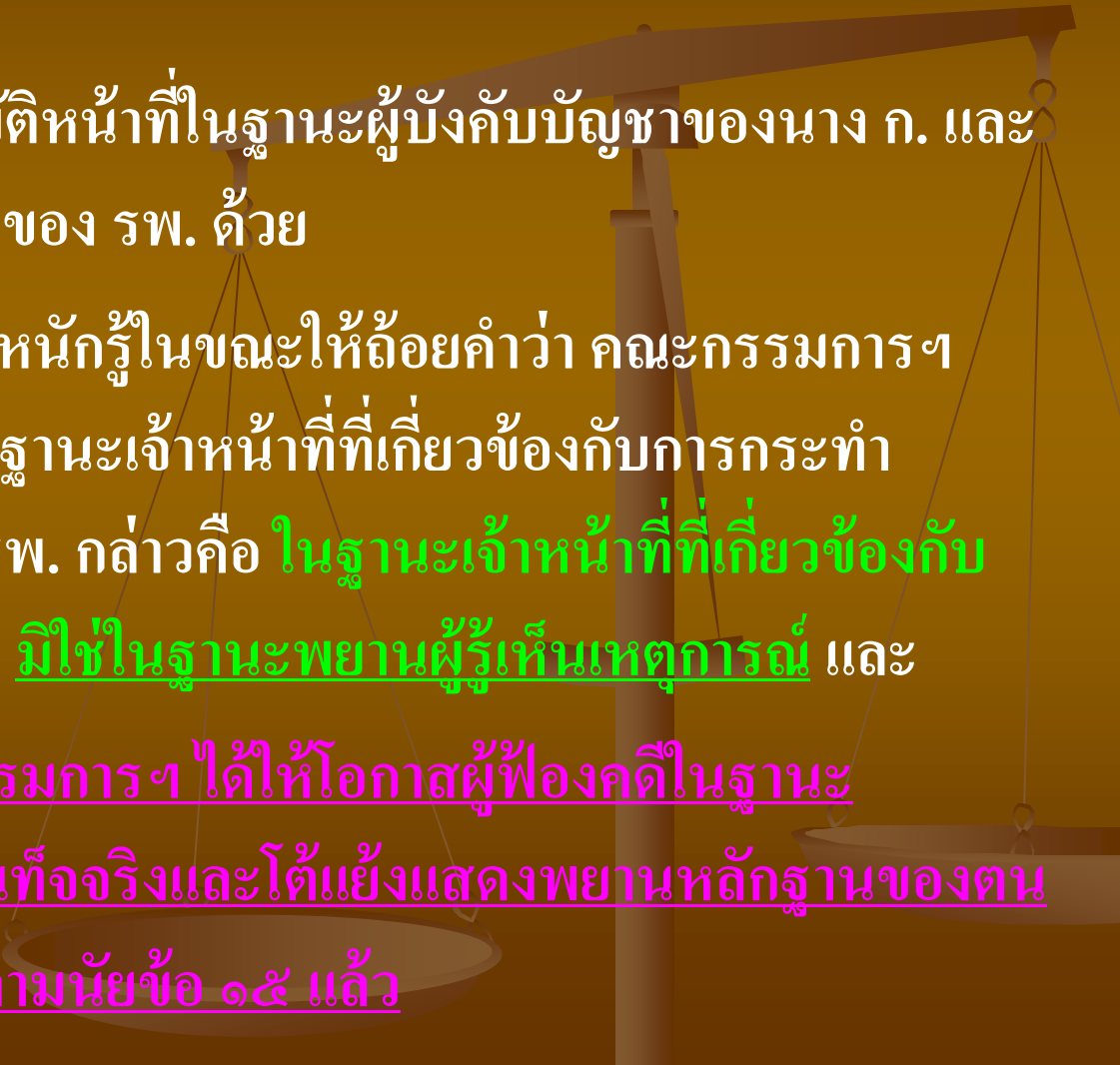
- คำสั่งศาลปกครองกลางที่ 2163/2545 ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าคำสั่งของหน่วยงานที่เรียกเงินจากผู้ฟ้องคดี (คำสั่งตามมาตรา 12) ไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจาก...
 - ผู้ฟ้องคดีสำเร็จการศึกษาด้านพาณิชย์ ไม่มีความรู้เรื่องระบบเครื่องยนต์ กลไก แต่กลับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับยานพาหนะ...
 - คณะกรรมการเรียกผู้ฟ้องคดีไปสอบสวนในฐานะพยาน แต่ภายหลังกลับมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายด้วยนั้น ทำให้ผู้ฟ้องคดีเสียสิทธิในการชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรมตามระเบียบฯ ข้อ 15 ...

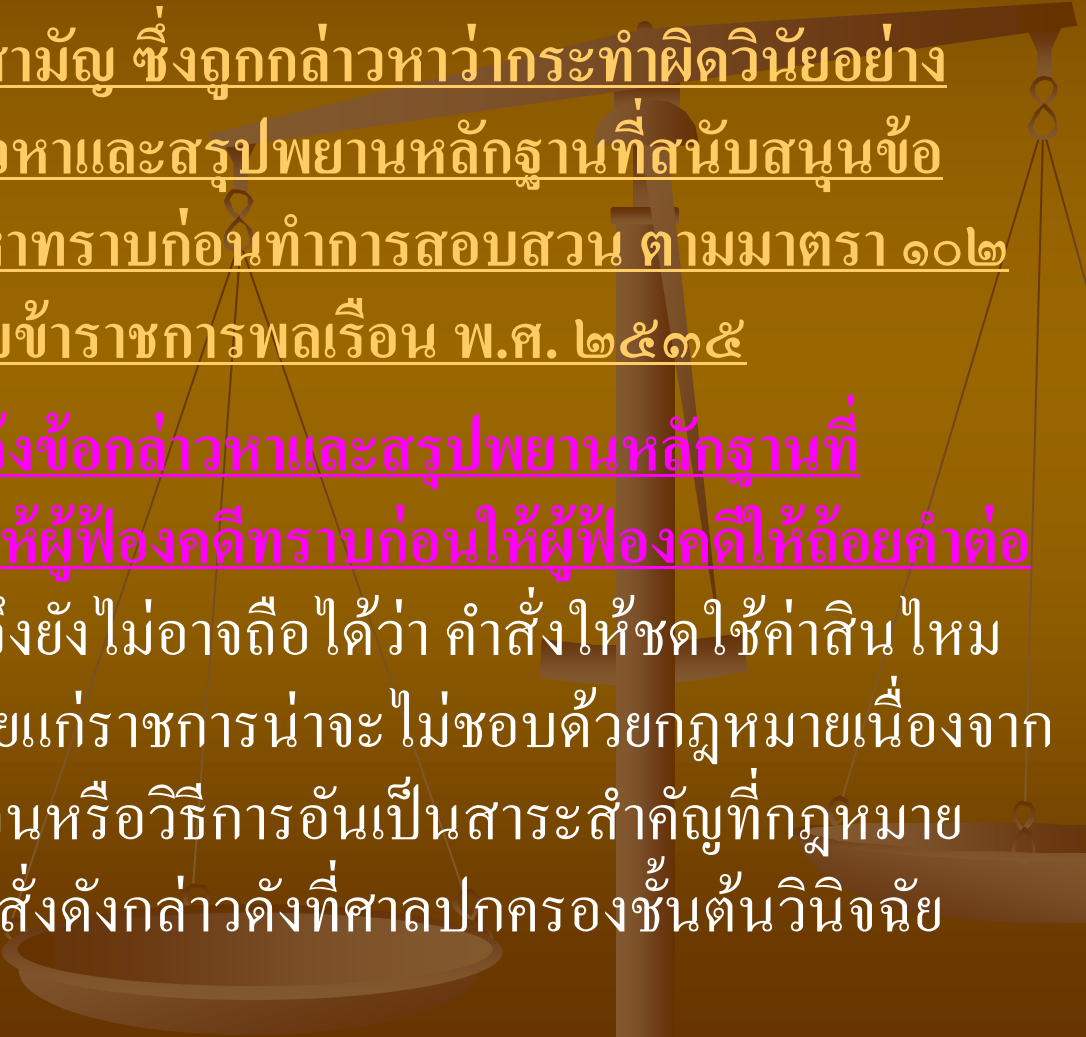
คำสั่ง (คำขอทุเลาฯ) ที่ ๒๗๒/๒๕๕๑

(นาย อ. กับ ๑ ปสธ. ๒ รมว.สธ. และ ๓ กรมบัญชีกลาง)

- หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดโดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้ และ
- ข้อ ๑๕ กำหนดว่า คณะกรรมการต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

-
- ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีนาง ก. ซึ่งมีหน้าที่จัดการเกี่ยวกับการเงินของ รพ. ป. ได้อาศัยโอกาสตำแหน่งหน้าที่แก้ไขเพิ่มเติมตัวเลขและตัวหนังสือข้อความในเช็คเงินสดของ รพ. ให้มีค่าสูงเกินกว่าจำนวนเงินจริงเมื่อถอนเงินแล้วได้ทุจริตยักยอกเอาเงินส่วนที่เกินจำนวนเงินจริงเป็นของตนเองและโอนเข้าบัญชีบุคคลอื่น
 - ต่อมา ประธานกรรมการฯ มีหนังสือถึง ผวจ. แจ้งว่าคณะกรรมการฯ กำหนดวันสอบข้อเท็จจริงบุคคลต่างๆ ที่ สสจ. จึงขอให้เตรียมบุคคลตามรายชื่อซึ่งมีชื่อของผู้ฟ้องคดีด้วย

-
- ผู้ฟ้องคดีให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการฯ ว่า
 - ผู้ฟ้องคดีเกี่ยวข้องกับเรื่องในฐานะผู้บังคับบัญชาของนาง ก. ทราบเรื่องกรณี
นาง ก. ทุจริตยักยกอกฯ และ
 - ยังให้ถ้อยคำเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บังคับบัญชาของนาง ก. และ
ผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อในเช็คของ รพ. ด้วย
 - **จึงเห็นได้ว่า** ผู้ฟ้องคดีได้ตระหนักรู้ในขณะที่ให้ถ้อยคำ ว่า คณะกรรมการฯ
เรียกให้ผู้ฟ้องคดีให้ถ้อยคำในฐานะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ
ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ รพ. กล่าวคือ **ในฐานะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับ**
กรณีนาง ก. ทุจริตยักยกอกเงิน มีใช้ในฐานะพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ และ
 - **เห็นได้จากถ้อยคำ ว่า คณะกรรมการฯ ได้ให้โอกาสผู้ฟ้องคดีในฐานะ**
เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตน
อย่างเพียงพอและเป็นธรรมตามนัยข้อ ๑๕ แล้ว

-
- **นอกจากนั้น** หลังจากผู้ฟ้องคดีให้ถ้อยคำ ผู้ฟ้องคดีก็มีได้เสนอพยานหลักฐานใดเพิ่มเติมทั้งที่อยู่ในวิสัยที่จะทำได้ และ
 - โดยที่เป็นเพียงการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด มิใช่การสอบสวนพิจารณาข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ที่จะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบก่อนทำการสอบสวน ตามมาตรา ๑๐๒ วรรคสอง แห่ง พรบ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕
 - คณะกรรมการฯ จึงไม่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ฟ้องคดีทราบก่อนให้ผู้ฟ้องคดีให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการฯ แต่อย่างใด จึงยังไม่อาจถือได้ว่า คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีเกิดความเสียหายแก่ราชการน่าจะ ไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจาก ออกโดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการออกคำสั่งดังกล่าวดังที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัย

6) การสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ

- เกิดจากเหตุใด
- ค่าเสียหายจำนวนเท่าใด กรณีมีค่าเสื่อมราคาต้องหักค่าเสื่อมราคาก่อน
- ความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานฯ หรือระบบการดำเนินงาน ส่วนรวมมีหรือไม่ หากมีจะต้องหักออกจากความเสียหายด้วย
- ผู้ใดต้องรับผิดชอบ และชดใช้เป็นจำนวนเท่าใด โดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำ และความเป็นธรรม
- กรณีเห็นว่าเป็นการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องพิจารณาด้วยว่าจะให้รับผิดชอบชดใช้เท่าใด
- กรณีการกระทำละเมิดเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายคน จะให้แต่ละคนรับผิดชอบจำนวนเท่าใด นำหลักกฎหมายนี้รวมมาใช้ไม่ได้

● ข้อสังเกตเกี่ยวกับการสอบสวน

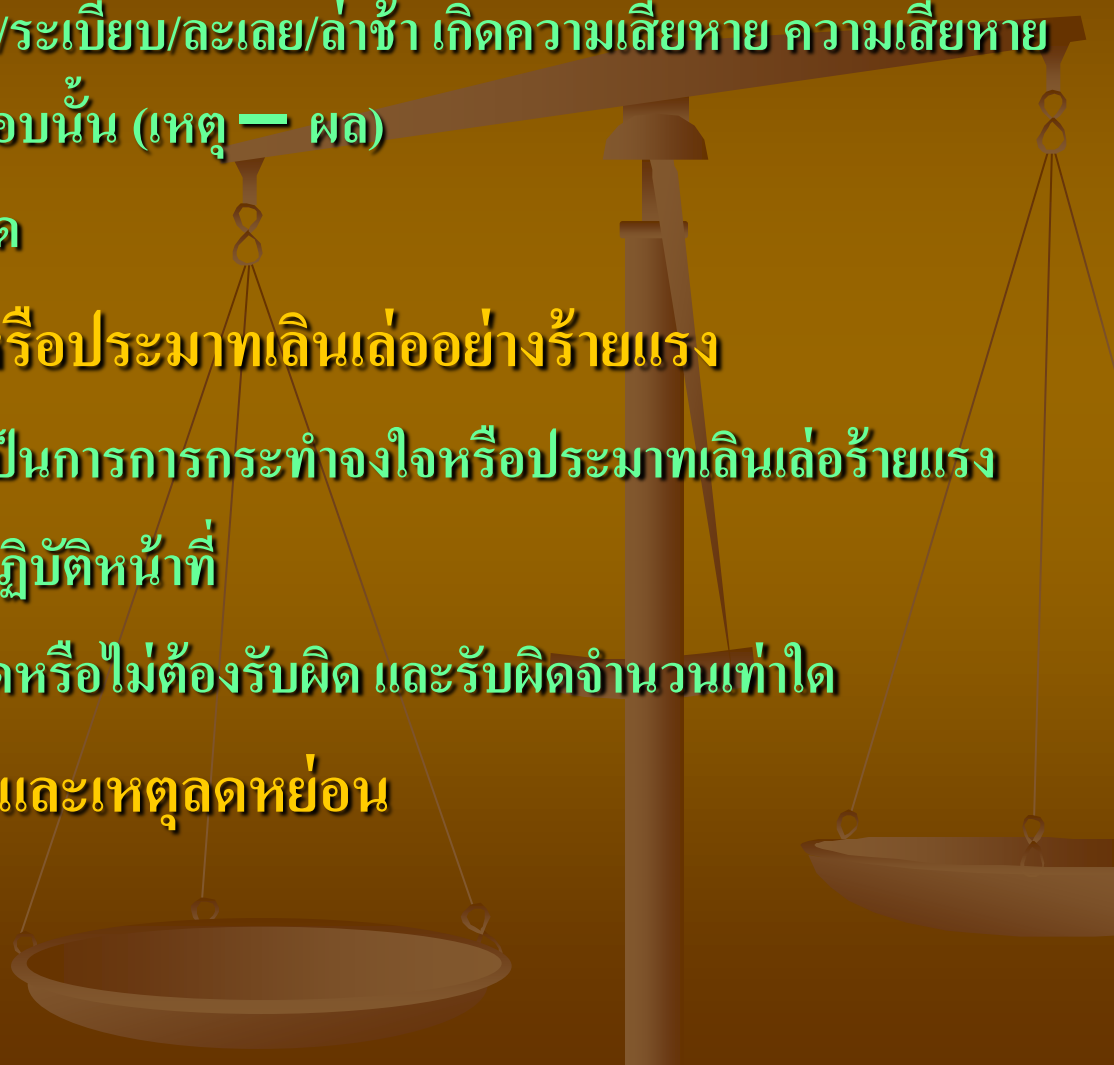
➡ เป็นการกระทำละเมิด

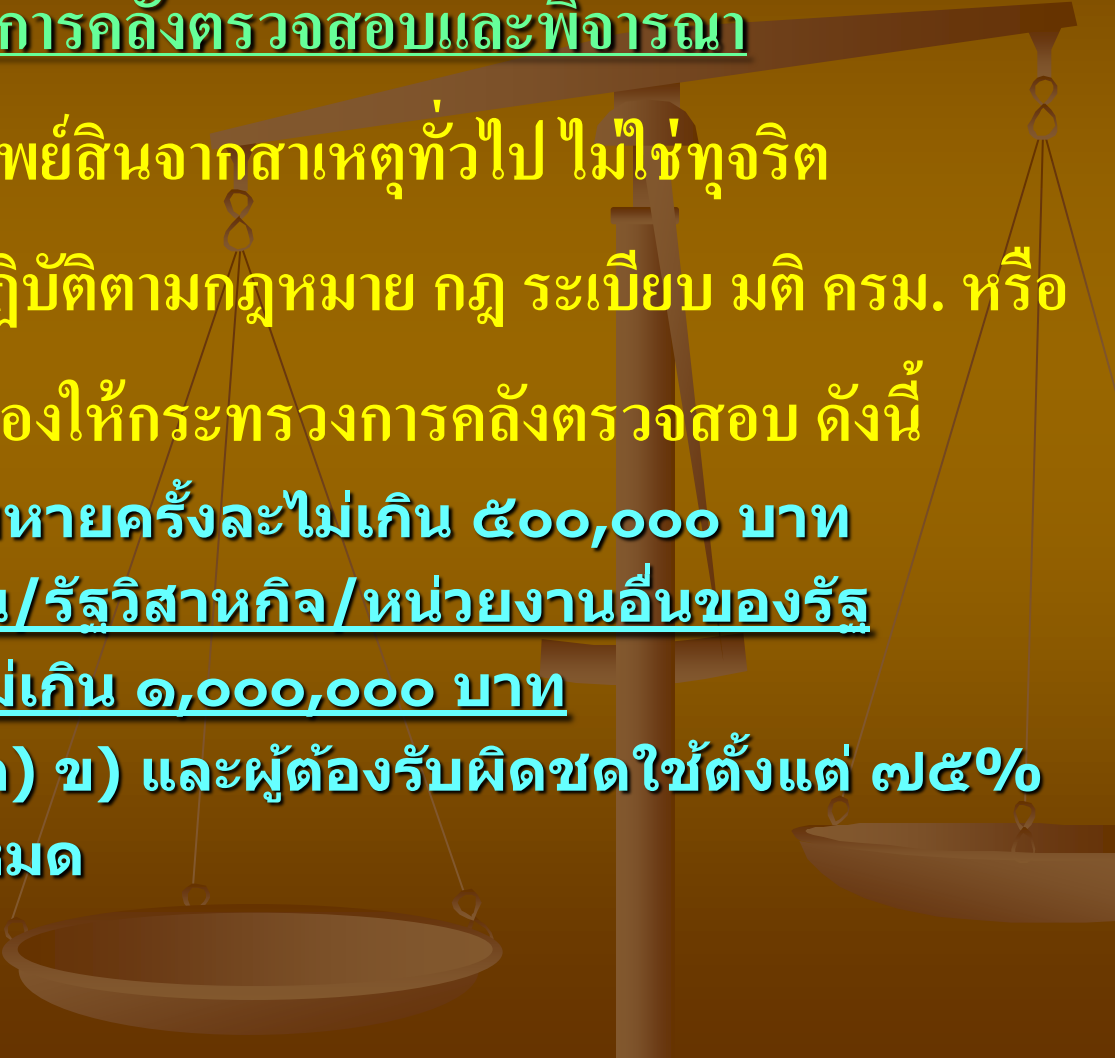
- กระทำโดยผิดกฎหมาย/ระเบียบ/ละเอียด/ล่าช้า เกิดความเสียหาย ความเสียหายเกิดจากการกระทำไม่ชอบนั้น (เหตุ — ผล)
- เพื่ออธิบายว่าเป็นละเมิด

➡ เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

- ต้องอธิบายลักษณะว่าเป็นการการกระทำจงใจหรือประมาทเลินเล่อร้ายแรง
- เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่
- เพื่ออธิบายว่าต้องรับผิดชอบหรือไม่ต้องรับผิดชอบ และรับผิดชอบจำนวนเท่าใด

➡ การแบ่งส่วนความรับผิด และเหตุลดหย่อน

-
- 7) คณะกรรมการเสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง
- 8) ผู้สั่งแต่งตั้งวินิจฉัยว่า มีผู้รับผิดหรือไม่ เท่าใด แต่ยังไม่แจ้งเจ้าหน้าที่
- 9) การส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและพิจารณา
- ★ ความเสียหายเกิดกับทรัพย์สินจากสาเหตุทั่วไป ไม่ใช่ทุจริต
เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติ ครม. หรือ
ข้อบังคับต่างๆ ไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้
- ก) ส่วนราชการ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
 - ข) ราชการส่วนท้องถิ่น/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานอื่นของรัฐ
ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
 - ค) ความเสียหายเกิน ก) ข) และผู้ต้องรับผิดชอบใช้ตั้งแต่ ๗๕%
ของค่าเสียหายทั้งหมด

★ ความเสียหายมีสาเหตุจากการทุจริต เงินขาดบัญชีหรือ การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติ ครม. หรือข้อบังคับต่าง ๆ ไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

ก) สาเหตุจากการทุจริต หน่วยงานให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบใช้เต็มจำนวน และให้ผู้เกี่ยวข้องที่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจนเป็นโอกาสหรือ ช่องทางให้เกิดการทุจริตชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนแล้ว

ข) สาเหตุจากเงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติ ครม. หรือข้อบังคับต่าง ๆ และไม่ได้เกิดจากการทุจริต เมื่อ หน่วยงานฯ ให้ผู้จงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงชดใช้เต็ม จำนวนแล้ว

★ กรณีที่ไม่ต้องส่งให้กระทรวงการคลัง หน่วยงานฯ ต้องรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้นตามแบบ ให้กระทรวงการคลังทราบทุก ๓ เดือน

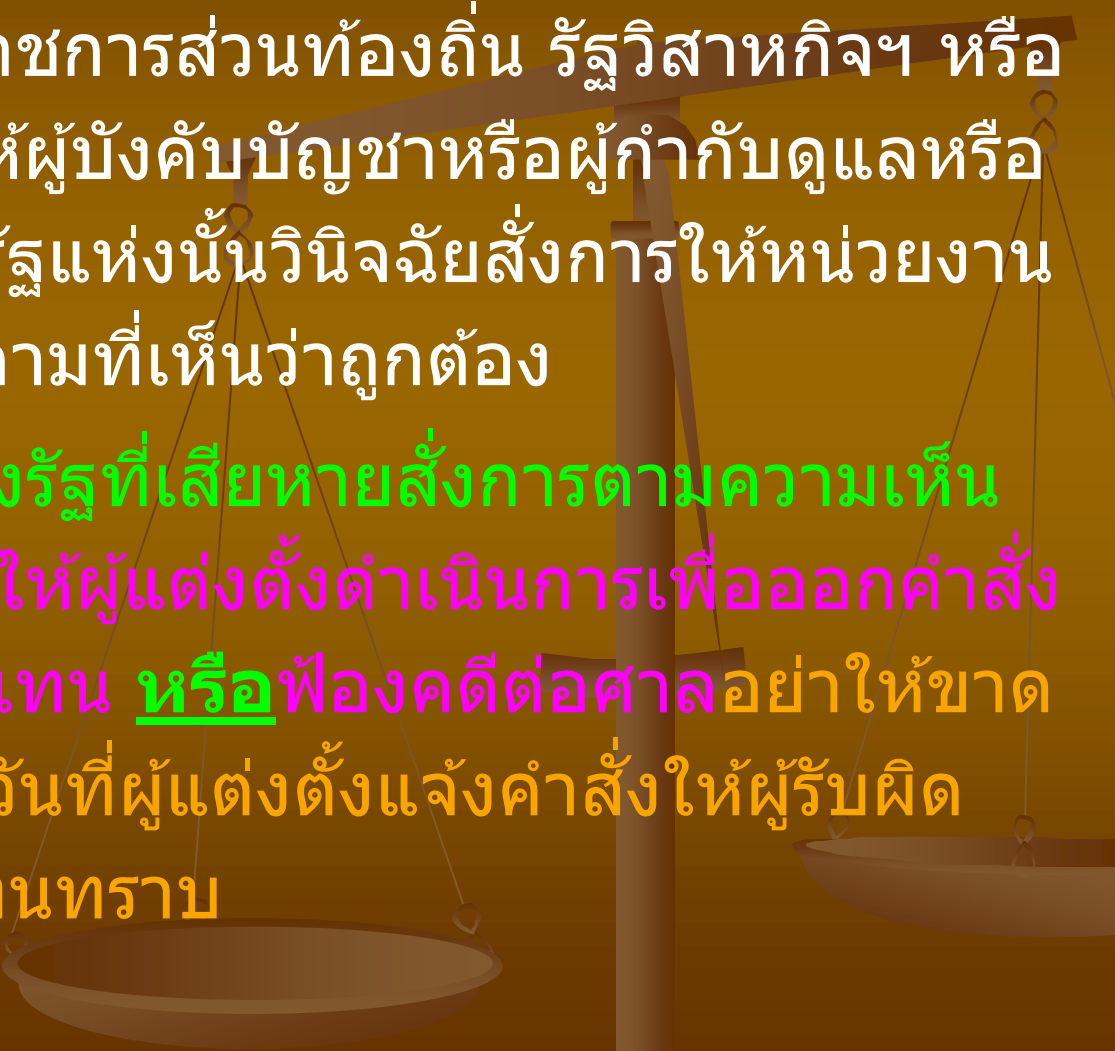
10) กระทรวงการคลังต้องพิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดเวลา

- กรณีส่วนราชการไม่เกิน ๑ ปี ครั้ง (ก่อนขาดอายุความ ๖ เดือน)
- กรณีราชการส่วนท้องถิ่น/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานอื่นของรัฐ ไม่เกิน ๑ ปี (ก่อนขาดอายุความ ๑ ปี)

11) หากกระทรวงการคลังพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา

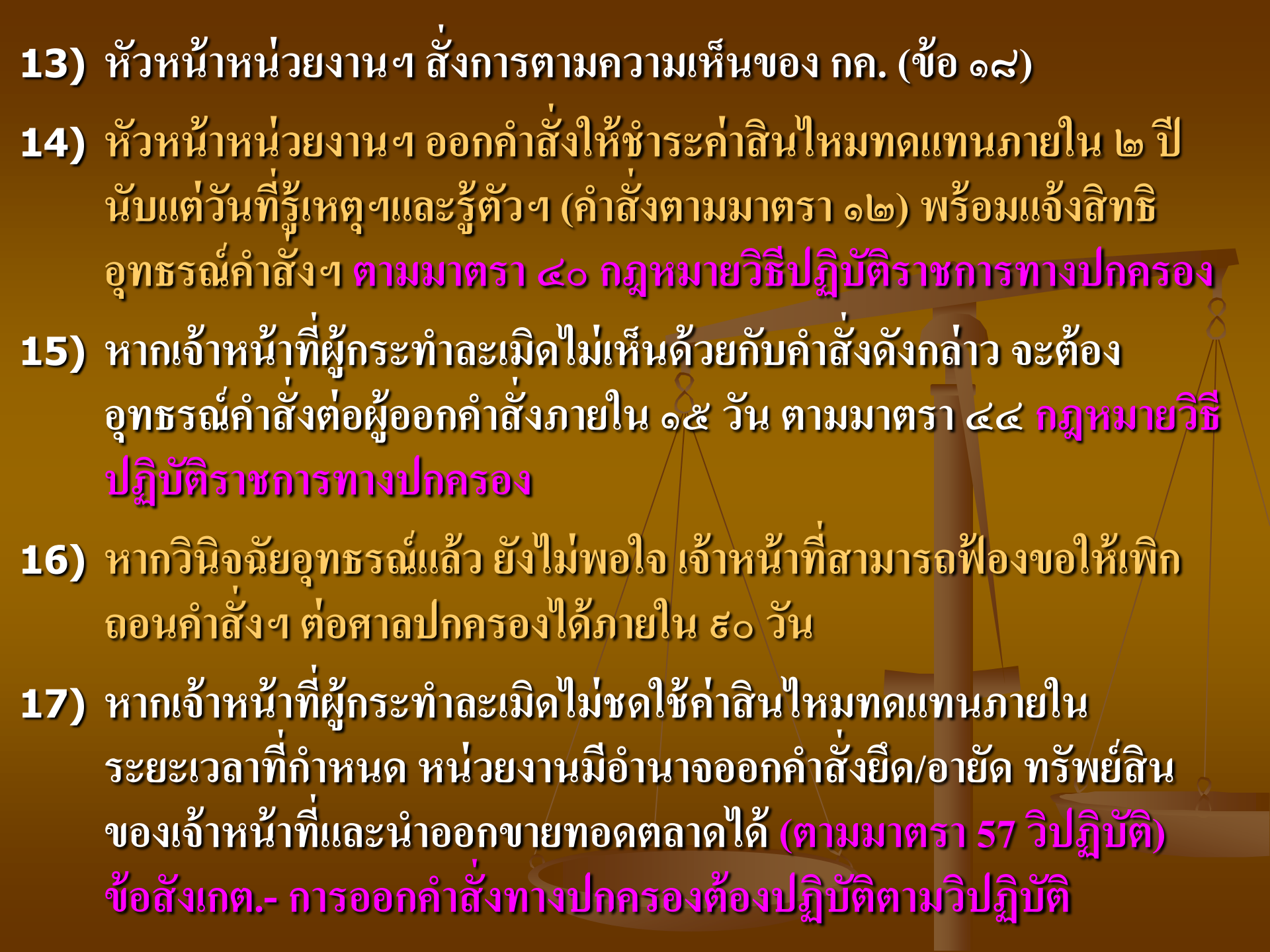
- หัวหน้าหน่วยงานฯ มีคำสั่งตามที่เห็นสมควร และแจ้งผู้เกี่ยวข้องทราบ
- เตรียมการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทน หรือเตรียมพยานหลักฐานสำหรับการฟ้องคดี อย่าให้ขาดอายุความ ๒ ปี

ข้อสังเกต.- กรณีกระทรวงการคลังขอหลักฐานเพิ่มเติม ก็จะต้องจัดหาหลักฐานให้กระทรวงการคลัง

-
- **ข้อ ๑๘** เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและ แจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจฯ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง
 - ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทน หรือ ฟ้องคดีต่อศาลอย่าให้ขาดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนทราบ

12) เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จและส่งจำนวนคืน

- กรณีเป็นส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานฯ ต้องมีคำสั่งตามความเห็นนั้นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ **[โดยแจ้งเป็น “คำสั่งทางปกครอง” จึงต้องแจ้งสิทธิการอุทธรณ์คำสั่งฯ ต่อผู้ออกคำสั่งภายใน ๑๕ วันนับแต่วันได้รับแจ้งต่อผู้ออกคำสั่งฯ]**
- กรณีเป็นราชการส่วนท้องถิ่นฯ หากไม่เห็นด้วยกับความเห็น กก. จะสั่งการเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นว่าถูกต้อง **โดยจะต้องมีเหตุผลที่ดีกว่าและหักล้างเหตุผลของ กก. ได้** หากไม่สามารถหาเหตุผลมาหักล้างได้ ผู้สั่งการจะต้องรับผิดชอบหากเกิดความเสียหายขึ้น
- หากหน่วยงานฯ เห็นว่า ไม่ต้องมีผู้รับผิดชอบ แต่ กก. เห็นว่ามีเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ **สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมฯ** มีอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่หัวหน้าหน่วยงานฯ มีคำสั่งตามความเห็น กก. (หัวหน้าหน่วยงานฯ ต้องออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานมีคำสั่งตามความเห็นของ กก. ตามข้อ ๑๘)

-
- 13) หัวหน้าหน่วยงานฯ สั่งการตามความเห็นของ กก. (ข้อ ๑๘)
- 14) หัวหน้าหน่วยงานฯ ออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่รู้เหตุฯและรู้ตัวฯ (คำสั่งตามมาตรา ๑๒) พร้อมแจ้งสิทธิอุทธรณ์คำสั่งฯ **ตามมาตรา ๔๐ กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง**
- 15) หากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว จะต้องอุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ออกคำสั่งภายใน ๑๕ วัน **ตามมาตรา ๔๔ กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง**
- 16) หากวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว ยังไม่พอใจ เจ้าหน้าที่สามารถฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งฯ ต่อศาลปกครองได้ภายใน ๙๐ วัน
- 17) หากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดไม่ชดเชยค่าสินไหมทดแทนภายในระยะเวลาที่กำหนด หน่วยงานมีอำนาจออกคำสั่งยึด/อายัด ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่และนำออกขายทอดตลาดได้ **(ตามมาตรา 57 วิปวััติ)**
ข้อสังเกต.- การออกคำสั่งทางปกครองต้องปฏิบัติตามวิปวััติ

18) การตั้งกรรมการสอบสวนร่วมกัน :

กรณีความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐอื่น หรือ หน่วยงานของรัฐที่ได้รับ ความเสียหายมากกว่า ๑ แห่ง และหรือความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน

- หัวหน้าหน่วยงานฯ ที่ได้รับความเสียหาย และหัวหน้าหน่วยงานฯ ที่เจ้าหน้าที่สังกัด ร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการฯ
- ขั้นตอนการสอบสวน กระบวนการพิจารณาเสนอความเห็น การลงมติ ฯลฯ เหมือนขั้นตอนปกติ
- ผู้แต่งตั้งมีอำนาจทำคำวินิจฉัยได้ แต่คำวินิจฉัยจะตรงกันหรือไม่ก็ได้ แล้วรายงาน กก. เพื่อตรวจพิจารณาต่อไป

**ขั้นตอนการดำเนินการ
กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อ
บุคคลภายนอก**

เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อบุคคลภายนอก

ผู้เสียหายดำเนินการได้ ๒ ทาง

ยื่นฟ้องต่อศาล

ศาลปกครอง

ศาลยุติธรรม

แล้วแต่กรณี

ยื่นคำขอต่อหน่วยงาน

ม. ๑๑

ขั้นตอนการดำเนินการกรณีเจ้าหน้าที่ กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

1) กรณีผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ

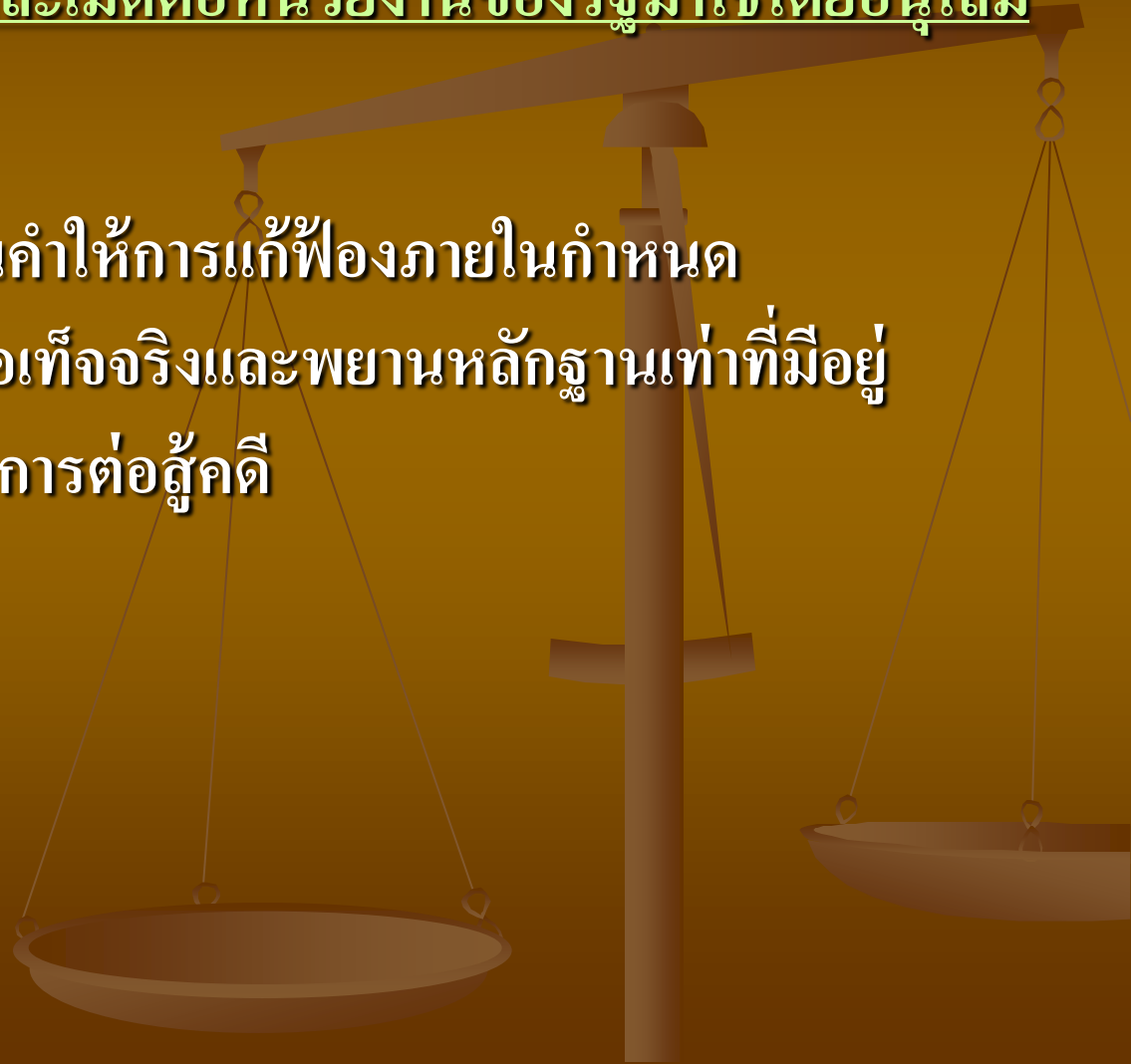
1.1) ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่เรียกค่าสินไหมทดแทน หรือฟ้อง
หน่วยงานฯ เป็นคดี ให้เจ้าหน้าที่แจ้งผู้บังคับบัญชาทราบโดยไม่ชักช้า

1.2) ให้ผู้บังคับบัญชารายงานตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าหน่วยงานฯ

1.3) หัวหน้าฯ แต่งตั้ง “คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ
ละเมิด” สอบสวน

1.4) ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการ การสอบสวนข้อเท็จจริง
การพิจารณาเสนอความเห็น การวินิจฉัยสั่งการ ตลอดจนการรายงาน
ให้ใช้กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐมาใช้โดยอนุโลม

1.5) หากจะหมดสิทธิยื่นคำให้การแก้ฟ้องภายในกำหนด
ให้หน่วยงานฯ รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเท่าที่มีอยู่
เพื่อประสานงานอัยการในการต่อสู้คดี

ผู้เสียหายฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อศาล

ศาลปกครอง

- ละเมิดที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่
- ละเมิดเกิดจาก ๔ กรณี
 - การใช้อำนาจตามกฎหมาย (เฉพาะกฎหมายปกครอง)
 - กฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น
 - ละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด
 - ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า

ศาลยุติธรรม

- ละเมิดที่ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว)
- ละเมิดที่เป็น การปฏิบัติหน้าที่ แต่มีใช้เกิดจาก
 - การใช้อำนาจตามกฎหมาย
 - การออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่งอื่น
 - การละเลยต่อหน้าที่ หรือ
 - การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า

2) กรณีผู้เสียหายร้องขอให้หน่วยงานฯ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

2.1) หน่วยงานฯ รับคำร้อง และออกหนังสือรับคำร้อง

2.2) หัวหน้าฯ แต่งตั้ง “คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ”
ทำคำวินิจฉัย รายงาน “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย” ตรวจสอบพิจารณา

2.3) หัวหน้าฯ มีคำสั่งให้ผู้ร้องขอทราบว่า หน่วยงานฯ ชดใช้หรือไม่อย่างไร
เป็นจำนวนเท่าใด

2.4) หากผู้เสียหายมาพอใจ ก็สามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายได้

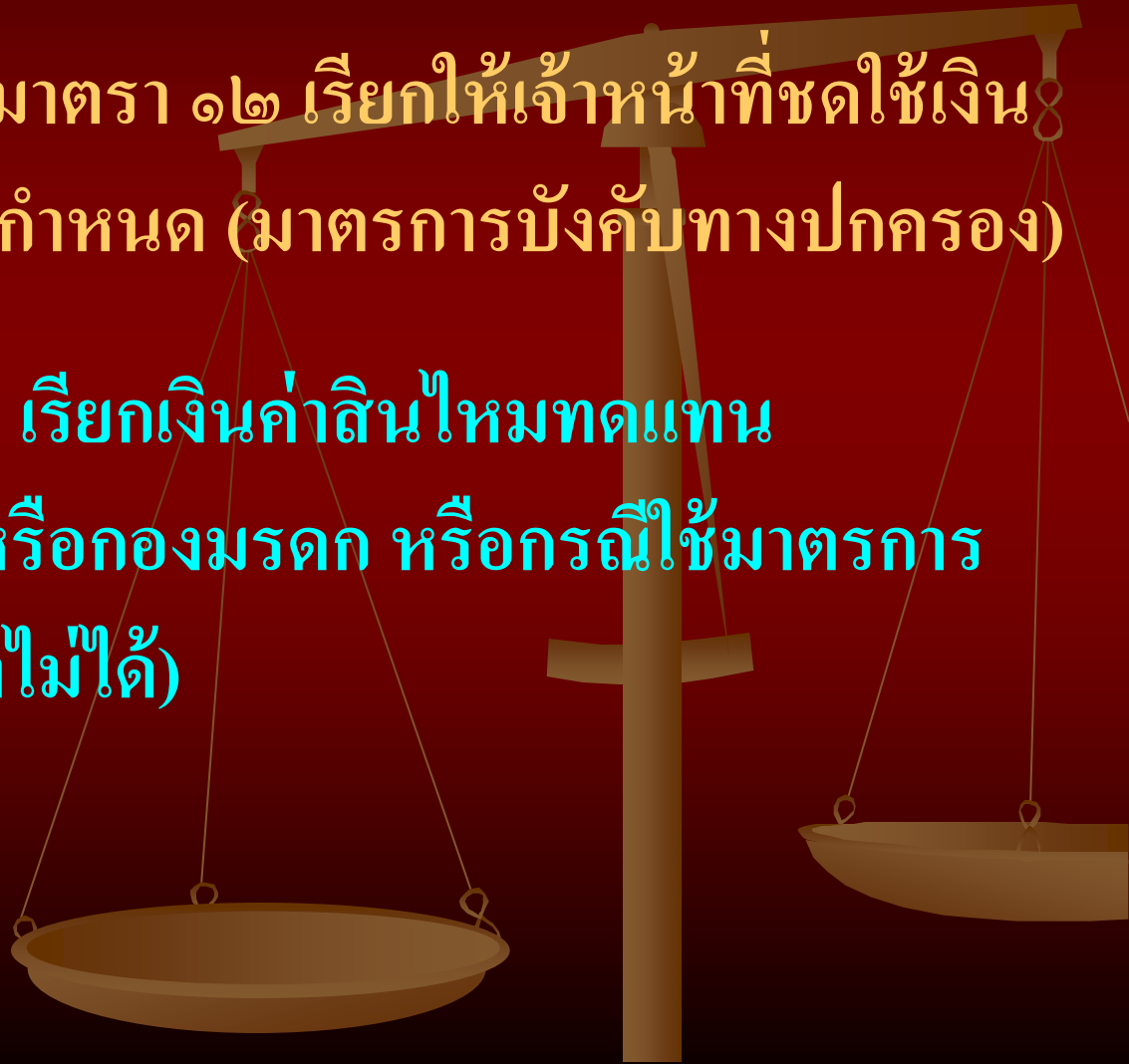
■ **ฟ้องศาลปกครอง กรณีละเมิดจาก**

- การใช้อำนาจตามกฎหมายปกครอง
- การละเลยต่อหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

■ **ฟ้องศาลยุติธรรม นอกเหนือจากกรณีข้างต้น**

การเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่

1. การออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ เรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงิน
ภายในระยะเวลาที่กำหนด (มาตรการบังคับทางปกครอง)
2. การฟ้องคดีต่อศาล เรียกเงินค่าสินไหมทดแทน
(กรณีฟ้องทนายหรือทนายความ หรือกรณีใช้มาตรการ
บังคับทางปกครองไม่ได้)

หน่วยงานเรียกค่าสินไหมทดแทน จากเจ้าหน้าที่

(1)

การออกคำสั่ง
ตามมาตรา ๑๒

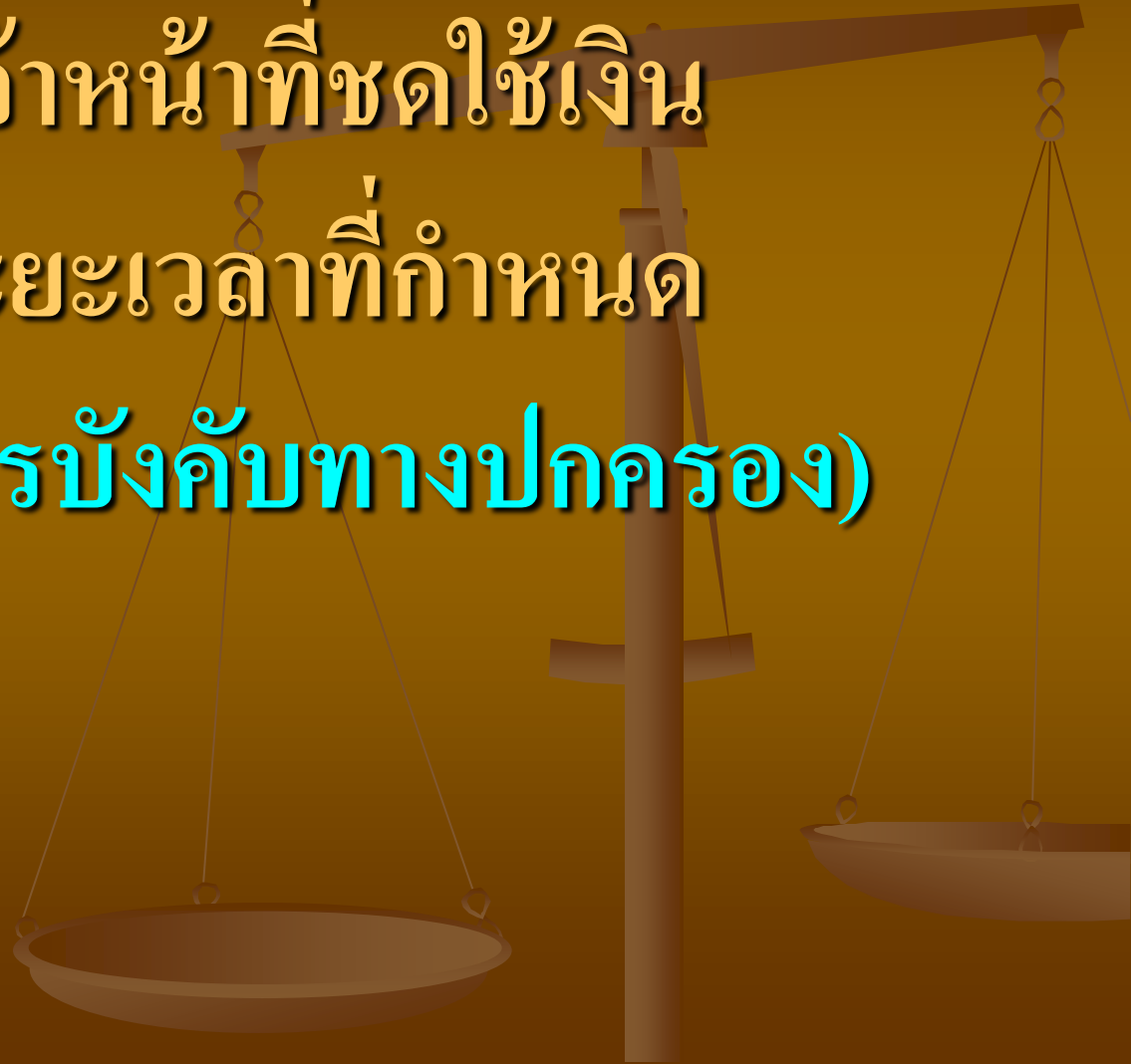
เรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงิน
ภายในระยะเวลาที่กำหนด
(มาตรการบังคับทางปกครอง)

(2)

การฟ้องคดี
ต่อศาล

เรียกเงินค่าสินไหมทดแทน (กรณี
ฟ้องหายาท หรือกองมรดก หรือ
ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง
ไม่ได้)

1. การออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒
เรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงิน
ภายในระยะเวลาที่กำหนด
(มาตรการบังคับทางปกครอง)

คำสั่งตามมาตรา ๑๒

- คำสั่งตามมาตรา ๑๒ เป็น “คำสั่งทางปกครอง” ดังนั้น

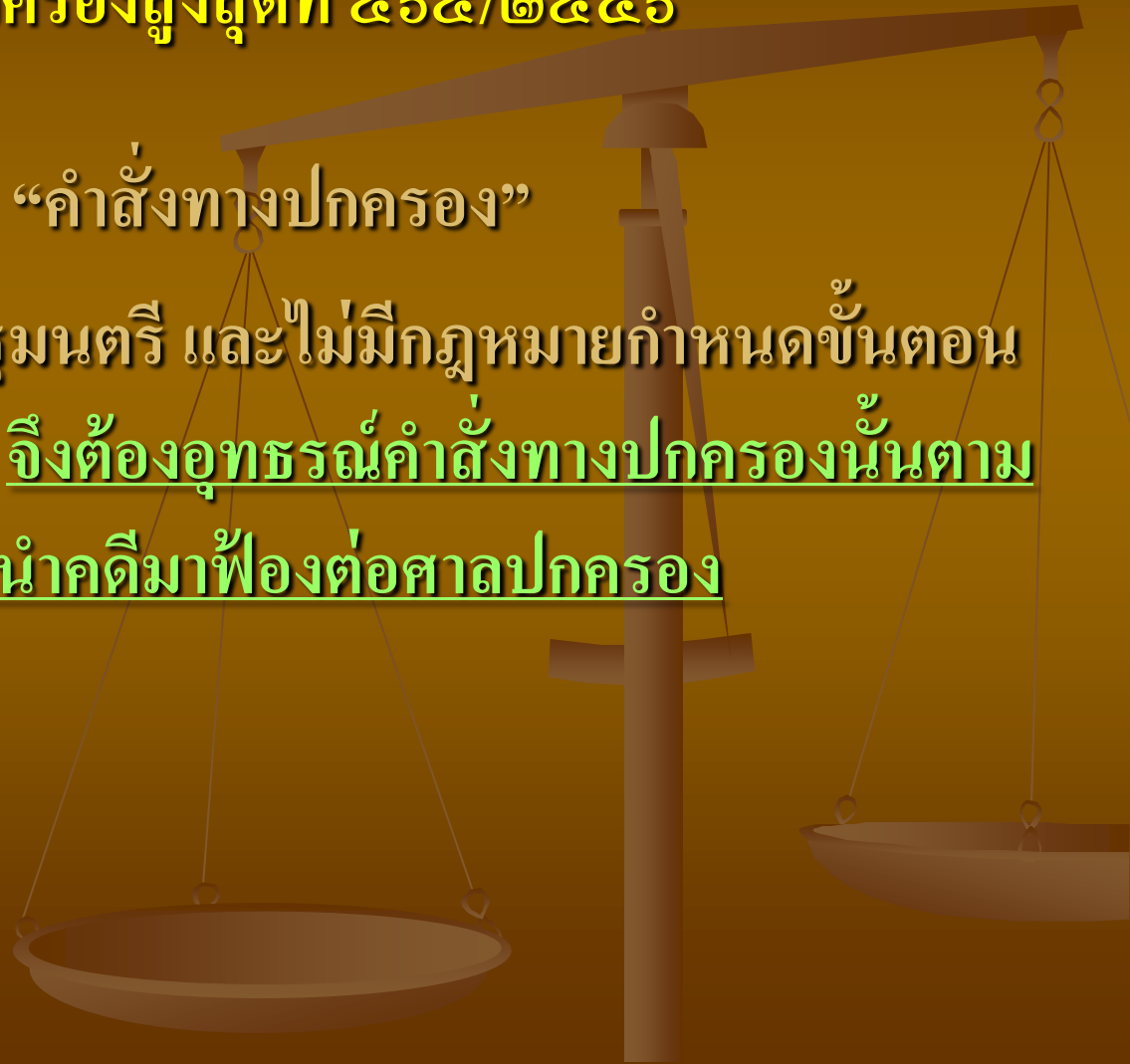
- ความแตกต่างของคำสั่งตามมาตรา ๑๒ และคำสั่งตามข้อ ๑๘
- การออกคำสั่ง ต้องปฏิบัติตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
- หากผู้รับคำสั่งไม่พอใจ อุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๔๔ วิปฏิบัติฯ
- หากไม่พอใจคำวินิจฉัยอุทธรณ์ เจ้าหน้าที่ฟ้องศาลปกครองขอให้เพิกถอนคำสั่งได้
- ออกคำสั่งได้ แม้เจ้าหน้าที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว (ลาออก/เกษียณ)
- หากเจ้าหน้าที่ตาย ไม่อาจออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ จึงต้องฟ้องทนายหรือกองมรดก
- หากเจ้าหน้าที่ไม่ชดใช้เงินตามคำสั่ง หน่วยงานจึงใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ยึดอายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ และขายทอดตลาด ตามมาตรา ๕๗ วิปฏิบัติ (หน่วยงานฟ้องเรียกเงินจากเจ้าหน้าที่ไม่ได้)

สรุปคำวินิจฉัยของศาลปกครอง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.๔๗/๒๕๔๖

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๖๕/๒๕๔๖

- คำสั่งตามมาตรา ๑๒ เป็น “คำสั่งทางปกครอง”
- เมื่อคำสั่งไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดชั้นตอนอุทธรณ์ไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นตามมาตรา ๔๔ วิปถิบัติ ก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

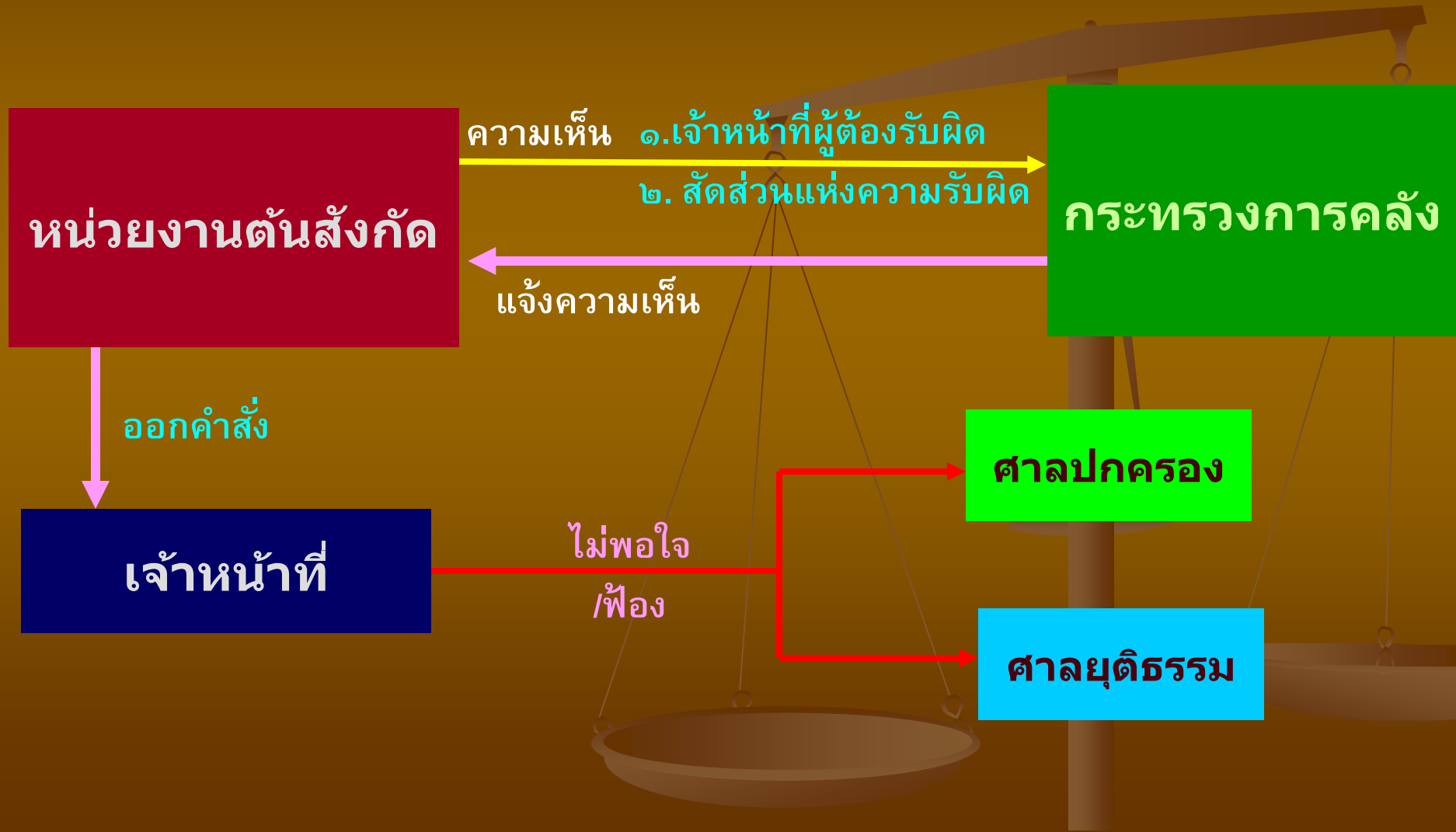

สรุปคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่องเสร็จที่ ๒๔๕/๒๕๔๕ และ ๖๕๓/๒๕๔๕

- คำสั่งตามมาตรา ๑๒ เป็น “คำสั่งทางปกครอง”
- กรณีนี้ได้มีการกำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้แล้วตามข้อ ๑๓ และข้อ ๑๔ ของระเบียบฯ ที่ให้มีการส่งสำนวนให้ กก. เพื่อตรวจสอบและให้มีคำสั่งตามความเห็นของ กก. หรือตามที่เห็นว่าถูกต้อง จึงไม่อาจนำเรื่องการอุทธรณ์ตาม ระเบียบฯ มาใช้บังคับได้

เกิดความเสียหายแก่นักงานของรัฐ (เดิม)

ความเห็นเรื่องการอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ ค่าสินไหมทดแทนคดีละเมิด

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

- คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็น “คำสั่งทางปกครอง”
- ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ ร.สำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์ไว้แล้ว โดยให้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ และให้มีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังหรือที่เห็นว่าถูกต้อง ซึ่งเป็นการตรวจสอบเฉพาะ ต่างไปจากการอุทธรณ์ ไม่อาจนำเรื่องการอุทธรณ์ตาม พรบ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาใช้บังคับ

(เรื่องเสร็จที่ ๒๘๙/๒๕๔๕ และเรื่องเสร็จที่ ๖๙๓/๒๕๔๕)

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด

- คำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการทำละเมิดตามมาตรา ๑๒ เป็น “คำสั่งทางปกครอง”
- เมื่อเป็นคำสั่งทางปกครอง ต้องอุทธรณ์ ตามมาตรา ๔๔ พรบ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง
ที่ อ ๔๗/๒๕๔๖ ประชุมใหญ่)

เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ (ปัจจุบัน)

ผู้บังคับบัญชา/
ผู้กำกับดูแล

- ทบทวนข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ความเหมาะสมของการทำคำสั่งฯ
- อาจมีคำสั่งเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางใด ไม่ว่าเพิ่มภาระ ลดภาระ ใช้ดุลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสมของการทำคำสั่งหรือ กำหนดเงื่อนไข

พิจารณาอุทธรณ์

หน่วยงานต้นสังกัด

ออกคำสั่ง

ไม่พอใจ
/อุทธรณ์

เจ้าหน้าที่

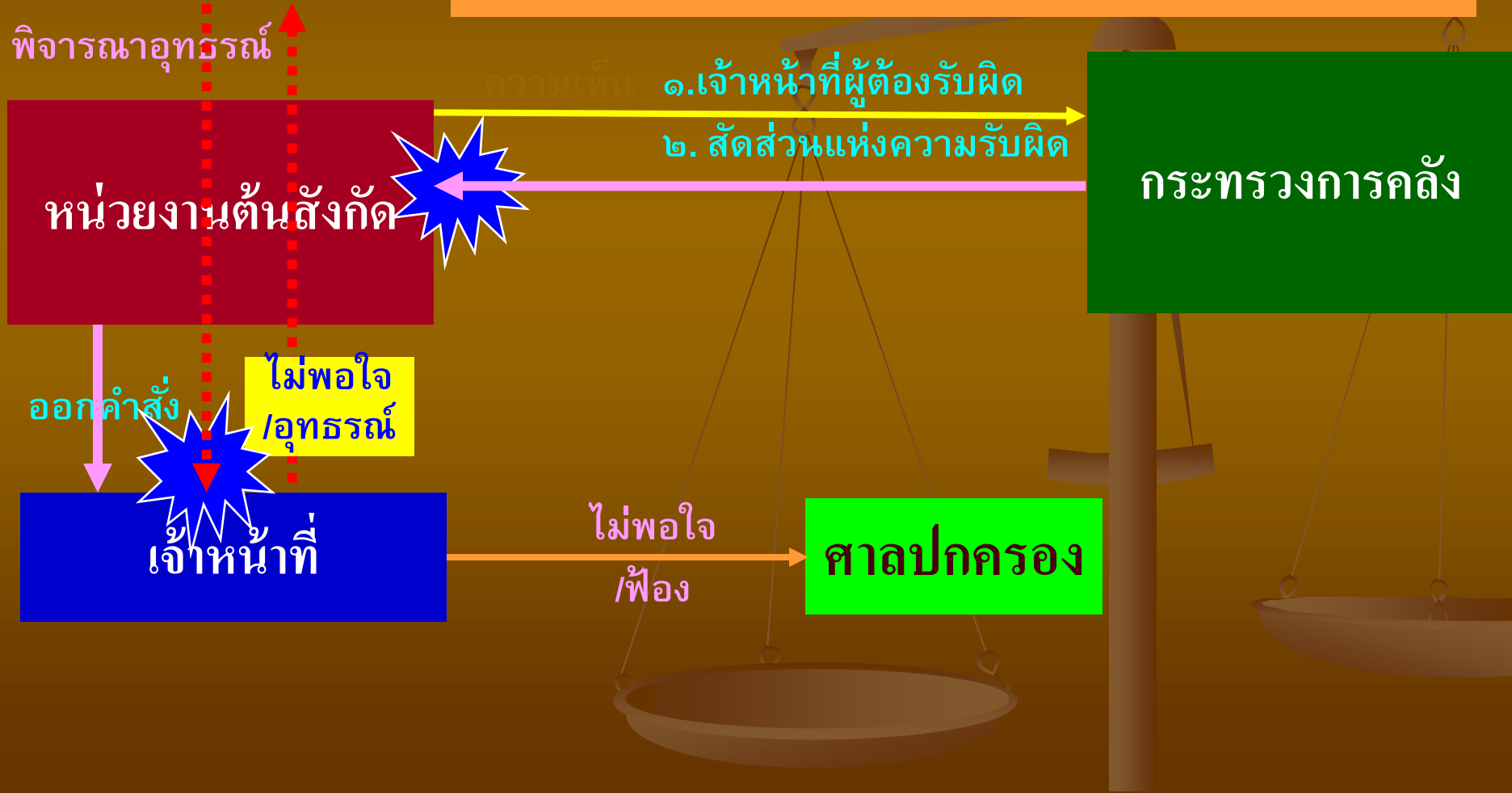
๑.เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบ

๒. สัดส่วนแห่งความรับผิดชอบ

กระทรวงการคลัง

ไม่พอใจ
/ฟ้อง

ศาลปกครอง

เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ (ปัจจุบัน)

ผู้บังคับบัญชา/
ผู้กำกับดูแล

พิจารณาอุทธรณ์

- ทบทวนข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ความเหมาะสมของการทำคำสั่งฯ
- อาจมีคำสั่งเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางใด ไม่ว่าเพิ่มภาระลดภาระ ใช้ดุลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสมของการทำคำสั่งหรือกำหนดเงื่อนไข

หน่วยงานต้นสังกัด

ความเห็น ๑.เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบ

๒. สัดส่วนแห่งความรับผิดชอบ

แจ้งความเห็น

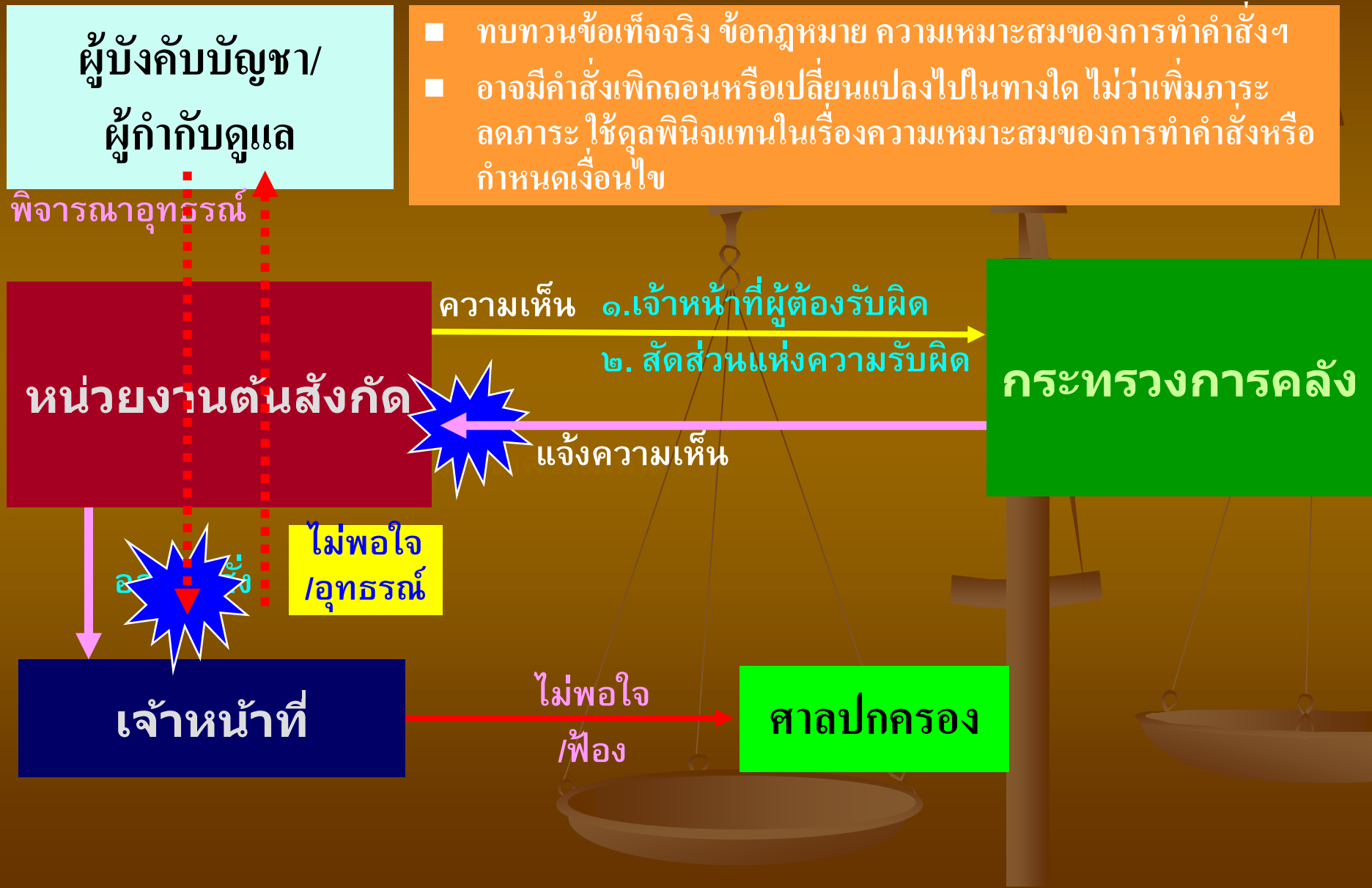
กระทรวงการคลัง

ไม่พอใจ
/อุทธรณ์

เจ้าหน้าที่

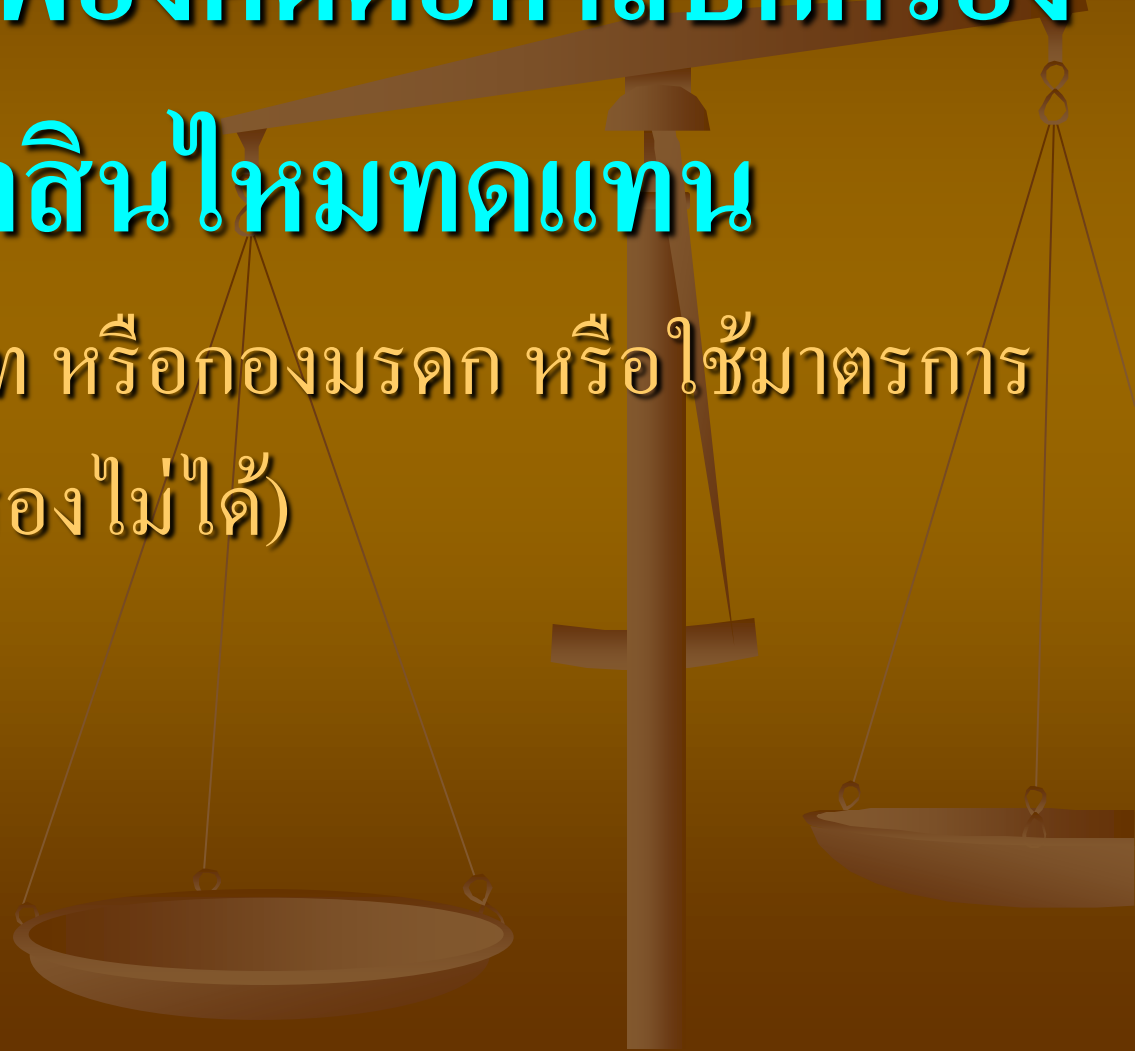
ไม่พอใจ
/ฟ้อง

ศาลปกครอง

2. หน่วยงานฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เรียกเงินค่าสินไหมทดแทน

(กรณีฟ้องทนายท หรือกองมรดก หรือใช้มาตรการ
บังคับทางปกครองไม่ได้)

(1) ผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

1	2	3
1. ได้รับความเดือดร้อนฯ หรืออาจจะเดือดร้อนฯ โดยมีอาจหลีกเลี่ยง ได้อันเนื่องจากการกระทำ หรือการงดเว้น การกระทำ	การแก้ไขหรือบรรเทา ความเดือดร้อนหรือ เสียหาย	ต้องมีคำบังคับ ตามที่กำหนด ในมาตรา ๗๒
2. มีข้อโต้แย้ง เกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง	การยุติข้อโต้แย้งนั้น	
3. กรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง ตามมาตรา ๙		

(2) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา 43

(3) คณะกรรมการสิทธิฯ รัฐธรรมนูญ มาตรา 257 วรรคหนึ่ง (3)

ระยะเวลาการฟ้องคดี มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3)

ความรับผิดทางละเมิดและความรับผิดอย่างอื่น

ก) การฟ้องคดีตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) ให้ยื่นฟ้องภายใน 1 ปี

ข) กรณีที่ไม่รู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี
ต้องยื่นฟ้อง ภายใน 10 ปี นับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดี

ชำระค่าธรรมเนียมศาล

- การฟ้องคดีไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล
- เว้นแต่การฟ้องคดีขอให้สั่ง ให้ใช้เงิน หรือส่งมอบทรัพย์สิน ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) หรือ (4) เสียค่าธรรมเนียมศาลใน อัตราตามที่ระบุไว้ในตาราง 1 ท้าย ปพพ. สำหรับคดีที่มีคำขอให้ ปลดเปลื้องทุกข์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้

ทุนทรัพย์	ค่าธรรมเนียมศาล
ไม่เกิน 50 ล้านบาท	ร้อยละ 2 แต่ไม่เกิน 200,000 บาท
ส่วนที่เกิน 50 ล้านบาท	ร้อยละ 0.1

ประเด็นคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

- ละเมิดเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน
- ละเมิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- ละเมิดจากการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล
- ละเมิดจากการกระทำที่ไม่ได้ใช้อำนาจทางปกครอง
- ละเมิดจากการละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า
- ละเมิดกรณีผู้รับจ้างหน่วยงานของรัฐกระทำต่อบุคคลภายนอก

